

Protokół
XIV posiedzenia plenarnego Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w dniu 9 maja 2019 roku

I. Otwarcie posiedzenia i powitanie gości

Prof. Z. Marciniak otwierając obrady, przywitał członków Rady oraz zaproszonych gości.

II. Przyjęcie porządku obrad

Rada jednogłośnie przyjęła zaproponowany porządek obrad.

III. Model kariery akademickiej w świetle nowej ustawy

Rada podjęła tę bardzo ważną z punktu widzenia reformy nauki i szkolnictwa wyższego debatę, gdyż dotyczy ona losów praktycznie każdego uczonego, natomiast przepisy ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* w niewielkim stopniu odnoszą się do tematu modelu kariery akademickiej. Ustawa skupia uwagę raczej na 'kariarach' zbiorowości uczonych, które podlegają ewaluacji jakości prowadzonych przez nie badań. Prof. T. Borecki zabierając głos wprowadzający do dyskusji podkreślił znaczenie omawianego problemu dla poszczególnych uczonych, gdyż zawiera on ocenianie ludzi, sposób awansu a ponadto wpływa na samozadowolenie.

W dalszej części wystąpienia omówił zmiany, które wprowadziła ustawa *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* w zakresie procedur awansów naukowych. Jak podkreślił, w ostatnim czasie znacząco zwiększyła się liczba składanych wniosków do Centralnej Komisji, co może świadczyć o nastrojach jakie panują wśród naukowców. Podobnie też w roku ubiegłym zwiększyła się o 40% zarówno liczba wniosków o habilitację oraz - co ciekawe - o 100% wzrosła liczba wniosków o uzyskanie tytułu profesora przez osoby, nie posiadające habilitacji.

Zdaniem prof. Boreckiego konieczne jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju zarówno nauk podstawowych jak i stosowanych. Próby zastosowania powszechnego systemu wyceny jakości badań w oparciu o parametry bibliometryczne do oceny poszczególnych badaczy spotyka się z coraz większą krytyką. Zachęca to do niewłaściwych zachowań ludzi nauki tj. ucieczki od żmudnych i ciężkich badań na rzecz szybkich analiz pozwalających na szybką publikację w najwyżej notowanych czasopismach, by zapewnić sobie wymagane minimum liczby publikacji. Negatywne skutki uboczne widoczne są zwłaszcza w naukach przyrodniczych, gdzie trzeba często długo czekać na wyniki eksperymentu, lub je wielokrotnie powtarzać. Poruszył również problem opłacania wydawnictw za publikację artykułów. Na zakończenie podkreślił, że naukometria powinna pełnić wyłącznie rolę wspomagającą.

Z tym tematem związane są również kwestie publikowania oraz czasopism. W nawiązaniu do tego wystąpił do zabranych z zaproszeniem do wzięcia udziału w konferencji organizowanej przez Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich oraz Instytut Problemów Współczesnej Cywilizacji pt. „Szanse i wyzwania dla polskich wydawnictw i czasopism naukowych”. Celem konferencji jest przedstawienie i analiza nowych regulacji prawnych dotyczących wydawnictw i czasopism naukowych w kontekście działalności uczelni oraz naukowców.

Następnie głos zabrała prof. G. Borkowska, która przedstawiła najistotniejsze problemy z punktu widzenia badacza nauk humanistycznych. Wnioski formułowane przez prof. Borkowską w pełni pokrywały się z przedmówcą. W głosie tym jeszcze mocniej wybrzmiało zagrożenie ewaluacją poszczególnych uczonych'. Zdaniem prof. Borkowskiej, z tej perspektywy, propozycje ustawowe nie składają się na model kariery a wręcz wzajemnie się sprzeczne. Można jedynie mówić w tym przypadku o projektowaniu zachowań lub preferowaniu określonych wyborów. Największe emocje wśród humanistów budzi dążenie do umiędzynarodowienia badań naukowych w tym także badań humanistycznych. Jak uważa prof. Borkowska, jest to kierunek zmian korzystny dla podmiotów działających w świecie nauki ale pod pewnymi warunkami: stworzenia narzędzi realizacji tego zadania oraz uwzględnienia specyfiki badań poświęconych polskiej kulturze i historii. Należałoby na te badania zwrócić uwagę, zwłaszcza w kontekście kryteriów oceny pracy naukowej. W swoim wystąpieniu poruszyła również kwestie programu Wsparcia dla czasopism oraz Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. Zaznaczyła również, że humaniści powinni brać udział w procesie umiędzynarodowienia, a prace poszczególnych polskich humanistów powinny podlegać wyłącznie ocenie eksperckiej. W odniesieniu do baz czasopism prof. Borkowska uznała, że biorąc pod uwagę bazę Scopus resort powinien mieć pewność, że baza ta jest dostatecznie pojemna, otwarta, sprawna i zainteresowana przyjmowaniem publikacji humanistycznych.

Przewodniczący Rady podsumowując oba wystąpienia podziękował prelegentom za wystąpienie. Następnie oddał głos Podsekretarzowi Stanu prof. Skuzie., który odniósł się do wypowiedzi prof. Borkowskiej. Zdaniem kierownictwa resortu wyłącznie ocena ekspercka przy ewaluacji nauki nie byłaby wskazana. W odniesieniu do baz czasopism, podkreślił, że ingerencja urzędu w program wsparcia czasopism jest minimalna, bowiem wybór czasopism i przyznawanie punktów odbywało się przez samo środowisko. Nadmienił również, iż podczas posiedzeń Komisji Ewaluacji Nauki pojawiały się głosy, aby bazy międzynarodowe były jedynymi, gdzie dokonuje się publikacji prac badawczych za punkty, które później będą liczyły się w awansach.

W dalszej części debaty Przewodniczący Rady poprosił o wypowiedź prof. T. Miczkę, który odniósł się do obszaru sztuki. Prof. Miczka podkreślił, że ustawa 2.0 w znacznym stopniu uwzględniła głos środowiska artystycznego. Z zadowoleniem przyjął, to, o co środowisko od dawna zabiegało, aby kariera naukowa uczonego w obszarze sztuki kształtowała się wokół jego najistotniejszych dokonań artystycznych. Na przykład, najważniejszą częścią doktoratu w dyscyplinie sztuki muzyczne prócz wydania płyty, był występ na żywo. Następnie Przewodniczący Rady otworzył debatę. Zdominował ją zdecydowanie watek ewaluacyjny. Dyskutanci przedstawiali swoje obserwacje z życia uczonych, z których wynika że w wielu instytucjach świata nauki następuje transfer 'w dół' kryteriów ewaluacyjnych: punkty, które miały służyć do oceny całej dyscypliny w uczelni lub instytucie planuje się wykorzystać do oceny pojedynczych badaczy. Jest to proces tak mocno zakorzeniony, że część dyskutantów była gotowa uznać ten proces za naturalny. Wywołało to jednak duże zaniepokojenie całej Rady. W konkluzji stwierdzono, że pozostaje zatem nierozwiązany ważny dla karier polskich uczonych problem, jak przeprowadzać oceny okresowe pracowników, nie wpadając w przedstawioną powyżej pułapkę.

IV. Komunikaty

Przewodniczący poinformował, że:

- weźmie udział w posiedzeniu NKN Forum w Gdyni, którego tematem będzie „Kształcenie”. Ponadto poprowadzi sesję „Jakość kształcenia w polskim systemie szkolnictwa wyższego – rozwiązania prawne i organizacyjne”;
- do Rady wpłynęło pismo od sekretarza NSZZ „Solidarność” dotyczące zgłoszenia dwóch przedstawicieli związków do Rady Głównej. Zostali nimi: dr inż. B. Dołęga oraz dr inż. J. Szczerba;
- w niedługim czasie zostaną przyjęte dwa raporty, które obecnie wymagają uzupełnień o niezbędne elementy.

V. Przyjęcie Apelu do Parlamentu i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej

Rada Główna podczas posiedzenia przyjęła jednogłośnie Apel do Parlamentu i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, aby przewidywana potencjalna blokada sztywnych wydatków państwa ujęta w aktualizacji planu konwergencji nie miała wpływu na środki finansowe przewidziane na realizację celów i zadań reformy nauki i szkolnictwa wyższego. Apel stanowi załącznik do niniejszego protokołu.

VI. Zaopiniowanie projektów aktów prawnych

1. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Akademii Nauk oraz niektórych innych ustaw

Prof. Sz. Biliński, Wiceprzewodniczący Komisji Nauki przedstawił treść projektu uchwały zawierającej uwagi szczegółowe. Po dyskusji, Rada przyjęła uchwałę jednogłośnie. Uchwała nr 116/2019 stanowi załącznik do protokołu.

2. Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza weterynarii

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela

Przewodniczący Komisji Kształcenia prof. T. Szapiro przedstawił treść projektu uchwały. Uwagi Rady zostały przedstawione łącznie do wyżej wymienionych standardów. Rada zaakceptowała wspólne zaopiniowanie pakietu standardów i jednogłośnie przyjęła zaproponowaną uchwałę. Uchwała nr 117/2019 stanowi załącznik do niniejszego protokołu.

3. Projekt rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej w sprawie sposobu podziału środków finansowych dla uczelni wojskowych na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego, badawczego oraz środków na zadania związane z obroną narodową

Rada Główna nie zgłosiła uwag do przedłożonego projektu rozporządzenia.

4. Przyjęcie protokołu XIII posiedzenia plenarnego Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego (11 kwietnia 2019 r.)

Protokół został przyjęty przez Radę jednogłośnie.

5. Zamknięcie posiedzenia

Przewodniczący RG zamknął posiedzenie i podziękował wszystkim za aktywny udział i dyskusję.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Prof. Zbigniew Marciniak

Załączniki:

1. Porządek obrad
2. Uchwały: nr 116-117
3. Nagranie przebiegu obrad na nośniku CD